

Mezinárodní konference Literatury i języki wschodniosłowiańskie wobec swego czasu historycznego (Языки и литературы восточных славян в аспекте исторического развития)

OPERA SLAVICA [XXI / 2016 / 1]

[zprávy—kronika]

20. května 2015 proběhla v budově nové, moderně pojaté univerzitní knihovny už sedmnáctá mezinárodní slavistická konference organizovaná Institutem neofilologie Zielenogórské univerzity tentokrát pod názvem Literatury i języki wschodniosłowiańskie wobec swego czasu historycznego.

Za účasti akademických funkcionářů konferenci oficiálně zahájil ředitel Institutu neofilologie prof. A. Ksenicz, který poukázal na pracovní charakter konference, již následně otevřelo plenární zasedání. Jako první na něm zaznělo vystoupení Haliny **Mazurek**, která promluvila o ruské komedii 20. století. Podle jejího hodnocení ruská komedie posledních desetiletí poněkud ztrácí ze své úrovně a prochází výraznými žánrovými změnami, které ji do jisté míry zbavují čistě komediálního „půdorysu“ a zbavují ji rovněž akčnosti, takže komično přechází do především jazykové úrovně. Na její vystoupení navázal Bazyl **Tichoniuk**, jenž ve svém obsáhlém vystoupení podal vyčerpávající přehled příjmení s příponami -uk a -czuk. Další jednání konference pak byla rozdělena do dvou paralelně probíhajících sekcí, literárněvědné a lingvistické.

V literárněvědné sekci nejdříve vystoupila paní Jadwiga **Gracla**, jež pojednala téma ruské komedie na počátku 20. století s tím, že se koncentrovala především na tvorbu N. Jevreinova jako jednoho z nejvýznamnějších představitelů žánru v té době. Začátek 20. století byl námětem vystoupení Josefa **Dohnala**, který se zaměřil na téma kulturních norem a jejich narušení v antiutopické povídkové tvorbě V. Brjusova. Nel **Bielniak** pak promluvila o povídkové tvorbě A. Kuprina, přičemž zaměřila pozornost na téma dětství a dítěte v jeho tvorbě, a to v kontextu s vývojem ruské prózy počátku 20. století. V odpoledním programu literárněvědné sekce nejprve Katarzyna **Węgorowska** připomněla kulturní specifika a tradice tatarské menšiny žijící po dlouhých šest století v Litevském velkoknížectví, zejména pak její literaturu psanou arabským písmem v běloruštině. Obraz Stalina a jeho proměny v polských učebnicích historie pro základní školy jako doklad měnících se možností objektivního hodnocení v původně významně ideologizovaném školním pojetí historie 20. století ve svém vystoupení mapovala Danuta **Nowak**. Skryté stránky z ruské historie 18. století pak ozřejmoval Adam **Karpiński** – vyšel z románu B. Klymyčeva Маркиз де Томск a připomněl v podstatě neznámou postavu T. de Villeneuve a jeho kariéru od příjezdu do Ruska až do čela sibiřského města za vlády Kateřiny II. Do ukrajinského kulturního prostředí směřovaly referáty Joanny **Kasprowicz** oceňující ženy-spisovatelky a buditelky L. Ukrajinku a O. Kobyljanskou

jako významné postavy ukrajinské literatury i společenského života a Andrzeje **Ksenicze**, který se věnoval básnické tvorbě D. Pavlyčka – ocenil jej především za jeho přesvědčivé verše o těžkých historických okamžicích ukrajinských dějin i za schopnost omluvit se za tendenční a době poplatné básně psané za ukrajinské nesvobody. Jednání sekce pak pokračovalo příspěvkem Aleksandry **Urban Podolan** o tématu smrti ve filmových prepisech próz V. Rasputina; referentka dokumentovala více i méně zdařilé pokusy přenést ducha Rasputinových děl do hereckých výkonů. Následně Zygmunt **Zbyrowski** zachytil ve svém příspěvku vztah B. Pasternaka k ruské kultuře počátku 20. století, zejména pak jeho vztah k symbolismu, ale i k následujícím uměleckým směrům (akméismus, kubofuturismus) jako etapy umožňující v polemickém vyhraňování se proti nim vytvářet umělcův vlastní syntetizující pohled na svět. Na život a dílo A. Solženicyna a V. Maksimova především v kontextu se zvýrazněním základních hodnot na bázi křesťanské etiky se pak ve svém příspěvku koncentrovala Izabella **Siemianowska**, jednání sekce pak zakončila svým vystoupením Liliana **Kalita**, která promluvila o ruské populární literatuře, zejména pak o tom, nakolik a jakým způsobem reflektuje situaci po rozpadu Sovětského svazu a rozklad tradičních hodnot ve svých dílech A. Marinina. Ačkoli tematicky rozrůzněné, všechny příspěvky směřovaly k témuž – k reflexi životní situace jedince i společnosti v uměleckém díle, k zachycení a zdůraznění podstatného v toku času, což se projevilo i v následných diskusích během zasedání sekce i v přestávkách.

V lingvistické sekci nejprve vystoupil Jindřich **Kesner**, jenž nabídl k posouzení vlastní přehled funkcí a významů reflexivního slovesného tvaru a zvrtných sloves v ruštině a češtině, Iwona **Borys** pojednala o konceptu ZVÍŘE v polských a východoslovanských ukolébavkách a Joanna **Gorzelana** a Roksana **Owcarz** ve společném vystoupení představily rozsáhlý materiál týkající se prvků ruské kultury obsažených v heslech polských křížovek z několika populárních časopisů. Joanna **Nawacka** se ve svém příspěvku *Językowy obraz świata a komunikacja wirtualna* zamýšlela nad přístupem představitelů různých generací ke komunikaci prostřednictvím internetu. Ukázala, že dnešní mladá generace vnímá skutečný a virtuální svět v jisté jednotě, což s sebou přináší i určitá rizika. Jolanta **Fainstein** pohovořila o „barevném“ lexiku v moderní poezii, Taťjana **Sinkevič** se zaměřila na odkaz našich předků, jak k nám promlouvá v názvech jezer ve vitěbském kraji. Taťjana **Slesareva** ve svém příspěvku promluvila o sémantických vlastnostech jmen postav v románu Křížáci Henryka Sienkiewicze a Malgorzata **Łuczyk**, se ve svém vystoupení soustředila na to, jak se synestazie čichových a chuťových vjemů projevuje v ruském a polském jazyce. Celkově je třeba konstatovat, že na konferenci dominovali literární vědci. Dokonce v lingvistické sekci byla řada vystoupení na hranici mezi jazykovědou a literární vědou či kulturologií.

Jednání sekcí stejně jako neformální společenský program konference pak napomohly upevnění osobních kontaktů a daly impulsy i pro další možnou odbornou spolupráci zúčastněných badatelů i pracovišť, z nichž na konferenci přijeli.

Josef Dohnal – Jindřich Kesner

Brněnské rusistické kolokvium I

Dne 19. května 2016 se na půdě Filozofické fakulty Masarykovy univerzity uskutečnil první ročník Brněnského rusistického kolokvia, na němž slavisté z předních pracovišť v České republice (Brno, Hradec Králové, Olomouc, Plzeň) prezentovali své pohledy na postavení současné české rusistiky, stanovili hlavní úkoly a naznačili směry, jakými by se měl v budoucnu ubírat další výzkum. Na organizaci tohoto vědeckého setkání se ve spolupráci s Ústavem slavistiky FF MU podílely významné české slavistické organizace – Česká asociace slavistů, Slavistická společnost Franka Wollmana a Středoevropské centrum slovanských studií.

Konferenci svým úvodním slovem otevřel děkan Filozofické fakulty Masarykovy univerzity prof. PhDr. Milan Pol, CSc., po něm následoval proslov vedoucího Ústavu slavistiky FF MU a zároveň organizátora setkání, prof. PhDr. Iva Pospíšila, DrSc.

Pod záštitou děkana následovala prezentace nových publikací, které vyšly na Ústavu slavistiky FF MU koncem minulého a začátkem letošního roku. Ivo Pospíšil představil kolektivní monografii *Poetika české a slovenské prózy v souvislostech*¹ a také monografii Josefa Šaura *Boris N. Čičerin o ruských dějinách (státní škola jako historiografický a společenský fenomén)*². V prezentaci dál pokračoval Josef Šaur, který uvedl monografii Iva Pospíšila publikované v Siedlcích³, zároveň publiku představil změny v grafické úpravě časopisů *Slavica Litteraria*, *Opera Slavica* a *Novaja Rusistika*. Ve svém příspěvku se pak na základě srovnávací analýzy článků ze západních periodik a periodik české, slovenské a ruské provenience věnoval otázce tematického směřování rusistiky.

Příspěvky účastníků zahrnovaly témata lingvistická i literární, didaktická, ale i areálová. Současný stav lingvisticky orientované rusistiky nám ve svých příspěvcích přiblížili Helena Flídrová, Ladislav Vobořil a Jiří Gazda. Příspěvek Heleny Flídrové akcentoval nové, zajímavé podněty v gramatice, jde především o případy nesouladu

1 POSPÍŠIL, I. (ed.): *Poetika české a slovenské prózy v souvislostech*. 1. Vyd. Brno: Jan Sojnek – Galium, 2016. 242 s. ISBN 978-80-906183-3-6.

2 ŠAUR, J.: *Boris N. Čičerin o ruských dějinách (státní škola jako historický a společenský fenomén)*. 1. Vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 298 s. ISBN 978-80-210-8051-5.

3 POSPÍŠIL, I.: *Na forpostach teorii i istorii klassičeskoj ruskoj literatury*. Siedlce: Instytut Kultury Regionalnej i Badań Literackich im. Franciszka Karpińskiego, 2015. 202 s. ISBN 978-83-64884-92-4.